

سرمایه اجتماعی کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی

جواد خانی^۱، امیر حسن اسدی^۲، رضا دلنرم^۳

۱. دانش آموخته کارشناسی ارشد موسسه آموزش عالی حکیم نظامی قوچان، ایران

۲. دانش آموخته کارشناسی ارشد موسسه آموزش عالی حکیم نظامی قوچان، ایران

۳. دانش آموخته کارشناسی ارشد موسسه آموزش عالی حکیم نظامی قوچان، ایران

چکیده

کیفیت گزارشگری مالی، بیانگر دقت اطلاعات مالی گزارش شده به گروه‌های مختلف استفاده کننده از اطلاعات مالی است. برای اینکه اطلاعات باکیفیت تلقی شوند، باید یک مجموعه خصوصیات کیفی داشته باشند؛ خصوصاتی که باعث می‌شود اطلاعات ارائه شده در صورت‌های مالی، در راستای ارزیابی وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری، برای استفاده کنندگان مفید واقع شود. از عوامل موثر بر کیفیت گزارشگری مالی، کمیته حسابرسی است که در این پژوهش ارتباط آنها بررسی می‌شود. کمیته حسابرسی مسئول نظارت بر حاکمیت شرکتی، فرآیند گزارشگری مالی، ساختار کنترل داخلی، عملکرد حسابرس داخلی و فعالیت‌های حسابرس مستقل است و به نیابت از هیئت مدیره و از طریق اطمینان بخشی نسبت به وظیفه پاسخگویی شرکت، از سهامداران حمایت می‌کند. جامعه آماری پژوهش شامل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در یک بازه زمانی شش ساله، از سال ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶ می‌باشد. در این پژوهش برای بدست آوردن جامعه آماری از روش حذفی استفاده می‌شود و تعداد ۱۹۵ شرکت مورد بررسی قرار گرفته است. روش اقتصادسنجی مورد استفاده در این پژوهش روش رگرسیون داده‌های تابلویی است. نتایج نشان می‌دهد که افزایش تعداد اعضای هیئت مدیره عضو کمیته حسابرسی تاثیر منفی و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد. این نتیجه نشان می‌دهد که افزایش تعداد اعضای هیئت مدیره عضو کمیته حسابرسی تنها منجر به ایجاد بحث‌های غیرضروری، تاخیر در تصمیم‌گیری‌ها و منجر به ارتباطات ضعیف‌تر می‌شود و در نتیجه کیفیت گزارشگری مالی کاهش می‌یابد. نتایج نشان می‌دهد که افزایش تعداد اعضای کمیته حسابرسی تاثیر منفی و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد و تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی تاثیر مثبت و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد. همچنین استقلال کمیته حسابرسی تاثیر مثبت و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد. این نتیجه نشان می‌دهد که افزایش استقلال کمیته حسابرسی اثربخشی کمیته حسابرسی را افزایش داده و در نتیجه کیفیت گزارشگری مالی را افزایش می‌دهد.

واژه‌های کلیدی: حسابرسی، کمیته حسابرسی، کیفیت گزارشگری مالی.

مقدمه

مطابق با دستورالعمل کنترل‌های داخلی، سیستم کنترل‌های داخلی باید در برگیرنده سیاست‌ها، رویه‌ها، وظایف، فعالیت‌ها و سایر جنبه‌هایی باشد که در مجموع، به حصول اطمینان معقول از محافظت از دارایی‌ها، کارا و اثربخش بودن عملیات شرکت، رعایت قوانین و مقررات و در نهایت حصول اطمینان معقول از کیفیت گزارشگری مالی کمک نماید. بنابراین هدف الزامات کنترل‌های داخلی حصول اطمینان نسبت به سه بعد کارایی و اثربخشی عملیات، کیفیت گزارشگری مالی و رعایت قوانین و مقررات می‌باشد. با این وجود در این میان، هدف گزارشگری مالی جایگاه ویژه‌ای دارد و در خود الزامات نیز مورد تاکید قرار گرفته است. این تاکید به این سبب است که چنانچه اطلاعات با کیفیت به فعالان بازار ارایه گردد و شفافیت اطلاعاتی افزایش یابد، خود فعالان بازار می‌توانند دو بعد دیگر (کارایی و اثربخشی عملیات و همچنین رعایت قوانین و مقررات) را مورد نظارت و پیگیری قرار دهند. از همین رو در تمامی کشورهای که اقدام به تدوین الزامات کنترل‌های داخلی نمودند و همچنین در ایران، گزارش کنترل‌های داخلی که شرکت‌های بورسی باید تهیه نمایند و همچنین گزارش حسابرسان متمرکز بر کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی هستند. انتظار می‌رود هرچه کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی بهبود یابد، کیفیت گزارشگری مالی نیز بهبود یابد. اگرچه بهبود کامل کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی امری بلندمدت و مستمر می‌باشد، لکن انتظار می‌رود همین اولین گام در حرکت به سوی بهبود کنترل‌ها، باعث تغییر در کیفیت گزارشگری مالی شود. به ویژه آنکه مطابق با بررسی‌های انجام شده، بسیاری از شرکت‌های بورسی اقدام به تشکیل کمیته‌های حسابرسی که یکی از اصلی‌ترین ابزار بهبود کنترل‌ها می‌باشد، نموده‌اند. از این رو در این فصل نخست بیان مسئله و اهمیت پژوهش تشریح می‌گردد و در ادامه اهداف و فرضیه‌های پژوهش آورده می‌شود.

پیشینه پژوهش

بلال و بوشرا (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان «تخصص مالی کمیته حسابرسی و کیفیت سود: یک فراتحلیل» بیان کردند که از زمان اجلاس قانون ساربنز-آکسلی (SOX)، انبوهی از تحقیقات، تخصص کمیته‌های حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی را مورد بررسی قرار داده‌اند. هدف از تحقیق حاضر، تطبیق فرا تحلیلی نتایج ۹۰ مطالعه با ۱۶۵۵۲۹ شرکت - سال در مورد رابطه بین مهارت مالی کمیته حسابرسی و کیفیت سود می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد که تخصص مالی کمیته حسابرسی رابطه مثبتی با کیفیت سود دارد و کارشناسان مالی حسابداری، رابطه قوی‌تری با کیفیت سود نسبت به کارشناسان مالی غیر حسابداری دارند. علاوه بر این، سیستم‌های حاکمیت شرکتی، استانداردهای گزارش مالی بین المللی (IFRS)، و SOX رابطه بین تخصص مالی کمیته حسابرسی و کیفیت سود را تعدیل می‌کنند.

باجرا و سادز^۲ (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان «کمیته‌های حسابرسی و کیفیت گزارش مالی: دستورالعمل هشت قانون شرکت‌های اتحادیه اروپا» بیان کردند که به منظور افزایش کیفیت حاکمیت شرکتی دستورالعمل هشت قانون شرکت‌های اتحادیه اروپا یک کمیته حسابرسی اجباری را در شرکت‌ها ثبت کرده و مسئولیت‌های آن را تعریف می‌کند. نتایج نشان داد که اثربخشی و صلاحیت‌های نظارت کمیته حسابرسی با کیفیت گزارشگری مالی مثبت و معنادار است. در حالی تاثیر یک کمیته حسابرسی منفی است. این یافته‌ها نشان می‌دهد که وجود کمیته‌های ممیزی یک شرط لازم، اما نه کافی برای افزایش کیفیت گزارشگری مالی است. به طور خلاصه، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که دستورالعمل قانون هشتم تاثیر مثبتی بر کیفیت اداره شرکت‌ها و همچنین کیفیت گزارشگری مالی در اتحادیه اروپا داشته است.

الزبان^۳ (۲۰۱۵) با پژوهشی با عنوان نفوذ کمیته حسابرسی در پیروی با استانداردهای حسابرسی داخلی (نقش کمیته حسابرسی در پیروی از استانداردهای حسابرسی داخلی) نتایج بدست آمده نشان می‌دهند. که ویژگی‌های کمیته حسابرسی (حضور اعضای مستقل در کمیته، اعضای متخصص در حسابرسی و حسابداری) بایروی حسابرسی داخلی از استانداردهای بین‌المللی برای عمل حرفه‌ای حسابرسی داخلی تاثیر دارد. همچنین آنها نشان می‌دهند که چنین پیروی نیز توسط سازمان (CIA) را تحت تاثیر قرار می‌دهد. نتایج پژوهش آسمن و کارمادین (۲۰۱۵) با عنوان «تاثیر کمیته حسابرسی و کیفیت حسابرسی بر جلوگیری از مدیریت سود» نشان می‌دهد که کمیته حسابرسی (استقلال اعضا، اندازه کمیته و تخصص مالی) و کیفیت حسابرسی (دوره تصدی- هزینه حسابرسی) دستکاری صورت‌های مالی از طریق اقلام تعهدی را کاهش می‌دهد.

نیکبخت و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «بررسی ارتباط بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی با کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران» به بررسی ارتباط بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی با کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته‌اند. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش، حاکی از این است که فرضیه اول پژوهش مبنی بر اینکه استقلال کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد، تایید می‌گردد. فرضیه دوم پژوهش مبنی بر اینکه بین اندازه کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد، تایید می‌گردد. فرضیه سوم پژوهش مبنی بر اینکه بین تخصص در امور مالی کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد، تایید می‌گردد. بنابراین به این نتیجه دست می‌یابیم که ویژگی‌های کمیته حسابرسی با کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد.

ساریخانی و برزگر (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «بررسی رابطه‌ی بین کیفیت حسابرسی و تجدید ارائه صورت‌های مالی ناشی از مدیریت سود و مدیریت وجه نقد در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران» به بررسی رابطه کیفیت حسابرسی و تجدید ارائه صورت‌های مالی ناشی از مدیریت سود و مدیریت جریان نقد در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته‌اند. یافته‌های پژوهش نشان داد بین معیارهای کیفیت حسابرسی و تجدید ارائه، رابطه معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر، با افزایش کیفیت حسابرسی، احتمال تجدید ارائه ناشی از مدیریت سود و تجدید ارائه ناشی از مدیریت وجه نقد کاهش می‌یابد. بین اندازه حسابرس و تخصص حسابرس با هر سه معیار تجدید ارائه رابطه منفی و معنادار وجود دارد. افزون بر این، بین دوره تصدی و تجدید ارائه در حالت کلی و تجدید ارائه ناشی از مدیریت سود، رابطه مثبت و معنادار مشاهده شد.

لاری دشت بیاض و اورادی (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «ویژگی‌های کمیته حسابرسی و حق‌الزحمه حسابرسی: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران» بیان می‌کنند که کمیته حسابرسی به عنوان یکی از سازوکارهای اصلی حاکمیت شرکتی، وظیفه بررسی برنامه اولیه حسابرسی و تعامل با حسابرسان مستقل در فرایند گزارشگری مالی را بر عهده دارد. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که تخصص مالی و استقلال کمیته حسابرسی ارتباط مثبت و معناداری با حق‌الزحمه حسابرسی دارند. ولی ارتباط معناداری بین اندازه کمیته حسابرسی و حق‌الزحمه حسابرسی مشاهده نشد. همچنین، در ارتباط با متغیرهای کنترلی استفاده‌شده در این پژوهش، یافته‌ها نشان از ارتباط مثبت و معنادار بین اهرم مالی، نسبت حساب‌های دریافتی و موجودی کالا، اندازه موسسه حسابرسی و تعداد جلسات هیئت‌مدیره با حق‌الزحمه حسابرسی دارد.

بذرافشان (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «اثرگذاری کیفیت کمیته حسابرسی بر تحقق اهداف کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی» می‌نویسد که هدف از انجام این مطالعه، وضعیت سنجی تاثیر کیفیت کمیته حسابرسی بر تحقق اهداف الزامات کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی، در افق کوتاه مدت است. نتایج حاصل از بررسی شرکت‌های دارای کمیته حسابرسی، ضمن تبیین وضعیت موجود کمیته‌های حسابرسی از منظر وضعیت رعایت مقررات و ترکیب، نشان می‌دهد که کیفیت کمیته حسابرسی موجب کاهش نابرابری اطلاعات می‌شود. همچنین یافته‌ها نشان می‌دهد کیفیت گزارشگری مالی موجب کاهش نابرابری اطلاعات می‌گردد. با اینحال در مجموع کیفیت کمیته حسابرسی، تاثیر معنی‌داری در کیفیت گزارشگری مالی نداشته است.

فرضیه‌های پژوهش

- افزایش تعداد اعضای هیئت مدیره عضو کمیته حسابرسی، کیفیت گزارشگری مالی را بالاتر می‌برد.
- افزایش تعداد اعضای کمیته حسابرسی، کیفیت گزارشگری مالی را بالاتر می‌برد.
- تخصص اعضای کمیته حسابرسی، کیفیت گزارشگری مالی را بالاتر می‌برد.

— استقلال کمیته حسابرسی، کیفیت گزارشگری مالی را بالاتر می‌برد.

روش تحقیق

در هر تحقیق، گردآوری اطلاعات واقعی بر مبنای اهداف آن از اهمیت کلیدی برخوردار است. در این پژوهش برای مطالعه مبانی نظری و بررسی پیشینه تحقیق، از روش کتابخانه‌ای با بهره‌گیری از کتب و مقالات تخصصی فارسی و لاتین و پایان‌نامه‌ها استفاده شده است. اطلاعات مربوط به متغیرهای این پژوهش شامل بسیاری از اقلام حسابداری مندرج در صورت‌های مالی حسابرسی شده شرکت‌ها می‌باشد. به همین منظور داده‌های مورد نیاز از صورت‌های مالی موجود در سایت‌های مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی وابسته به سازمان بورس و اوراق بهادار، شبکه کدال، سیستم‌های جامع اطلاع رسانی ناشران، مرکز پردازش اطلاعات مالی ایران و لوح‌های فشرده سازمان بورس و اوراق بهادار به صورت دستی استخراج می‌شود. این داده‌ها نسبت به سایر منابع موجود از اعتبار بیشتری برخوردار است. هم‌چنین با کمک بانک اطلاعاتی بورس اوراق بهادار و هم‌چنین نرم‌افزار ره‌آورد نوین سایر اطلاعات مورد نیاز مربوط به صورت‌های مالی شرکت‌ها، بصورت فایل‌های **Excel** و **Pdf** گردآوری شده است.

مدل و متغیرهای پژوهش

جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش از مدل‌های زیر استفاده می‌شود:

مدل اول

$$\begin{aligned} ABSDA_{i,t} = & \beta_0 + \beta_1 M_AC_{it} + \beta_2 B_AC_{it} + \beta_3 EXPERT_{it} \\ & + \beta_4 PCTDIROUT_{it} + \beta_5 LNDIRTOT_{it} + \beta_6 BDMTG_{it} \\ & + \beta_7 CEOCHAIR_{it} + \beta_8 CEOAGE_{it} + \beta_9 BIG4_{it} \\ & + \beta_{10} LEV_{it} + \beta_{11} ZSCORE_{it} + \beta_{12} INSTMAJ_{it} \\ & + \beta_{13} LNMV_{it} + \beta_{14} CF_{it} + \beta_{15} \Delta CF_{it} + \beta_{16} LROA_{it} \\ & + \beta_{17} \Delta NI_{it} + \beta_{18} LOSS_{it} + \beta_{19} BM_{it} + \sum \beta_k Year_{it} \\ & + \sum \beta_j Indus_{it} + \varepsilon_{it} \end{aligned}$$

مدل دوم

$$\begin{aligned} C_SCORE_{i,t} = & \beta_0 + \beta_1 M_AC_{it} + \beta_2 B_AC_{it} + \beta_3 EXPERT_{it} \\ & + \beta_4 PCTDIROUT_{it} + \beta_5 LNDIRTOT_{it} + \beta_6 BDMTG_{it} \\ & + \beta_7 CEOCHAIR_{it} + \beta_8 CEOAGE_{it} + \beta_9 BIG4_{it} \\ & + \beta_{10} LEV_{it} + \beta_{11} ZSCORE_{it} + \beta_{12} INSTMAJ_{it} \\ & + \beta_{13} LNMV_{it} + \beta_{14} CF_{it} + \beta_{15} \Delta CF_{it} + \beta_{16} LROA_{it} \\ & + \beta_{17} \Delta NI_{it} + \beta_{18} LOSS_{it} + \beta_{19} BM_{it} + \sum \beta_k Year_{it} \\ & + \sum \beta_j Indus_{it} + \varepsilon_{it} \end{aligned}$$

که در این دو مدل به ترتیب ضرایب β_1 و β_2 و β_3 و β_4 برای آزمون فرضیه‌های اول تا چهارم به کار می‌رود.

متغیرهای وابسته:

ABSDA اقلام تعهدی اختیاری

سود گزارش شده و مدیریت سود از جمله اطلاعات مهم واقداماتی است که به عنوان یک عامل برجسته در بررسی‌ها و قضاوت‌ها مد نظر قرار می‌گیرد. سود حسابداری که بر مبنای تعهدی اندازه‌گیری می‌شود (زیرا اقلام تعهدی همانند وجه نقد دارای مشکلات زمان بندی و تطابق نمی‌باشد) از دو جزء اقلام تعهدی سود و جریان نقدی تشکیل شده است. جزء نقدی سود حاصل دریافت‌ها و پرداخت‌های جاری است و اقلام تعهدی سود حاصل پیش‌بینی دریافت‌ها و پرداخت‌های آتی است که همراه با درجه‌ای از ابهام و پیش‌بینی روبروست (بخش غیر نقدی سود). هرچه کیفیت اقلام تعهدی بالاتر باشد نشان‌دهنده درجه نزدیکی سود شرکت با میزان جریانهای نقدی ایجاد شده می‌باشد و کاهش کیفیت اقلام تعهدی نشان‌دهنده افزایش ریسک سرمایه‌گذاری در ارتباط با تصمیم‌گیری در مورد شرکت خاص را افزایش می‌دهد. (تفاوت بین جریان وجه نقد و سود حسابداری) اقلام تعهدی به دلیل شناسایی به موقع درآمد و هزینه (اصل تحقق درآمد و اصل تطابق) به وجود می‌آید. اقلام تعهدی باعث تغییر و تعدیل در شناسایی جریانهای نقدی در طول زمان می‌شود و عملکرد شرکت را بهتر ارزیابی می‌کند.

اقلام تعهدی به دو قسمت اقلام تعهدی اختیاری (اقلامی که مدیریت می‌تواند کنترل‌هایی روی آنها اعمال نماید- تغییر در دارایی‌ها و بدهی‌های جاری، تغییر در وجه نقد، تغییر در هزینه استهلاک دارایی‌های مشهود و نامشهود، تغییر در حسابهای دریافتنی و پرداختنی، مالیات بر درآمد و انحراف در فعالیتهای عملیاتی) و اقلام تعهدی غیر اختیاری (اقلامی که مدیریت نمی‌تواند کنترل‌هایی روی آنها اعمال نماید- خالص اموال و ماشین‌آلات) تقسیم می‌شود. برخی از عوامل تاثیرگذار بر اقلام تعهدی حسابداری عبارتند از:

- ۱- نسبت بدهی به سرمایه که با افزایش این نسبت مدیریت مثبت سود بیشتر خواهد شد.
 - ۲- اندازه شرکت که با بزرگ تر شدن شرکت سود مثبت بیشتر خواهد شد.
 - ۳- پاداش: وقتی که پاداش مدیران به طور قابل ملاحظه‌ای به سهام شرکت وابسته باشد، بیشتر است.
- دقت اطلاعات مالی که به عنوان معیار اندازه‌گیری کیفیت گزارشگری مالی مورد استفاده قرار گرفته و بیانگر توانایی اجرای سود تعهدی حسابداری، برای پیش‌بینی جریانهای نقدی مورد انتظار آتی است بنابر این بالا بودن دقت و توان پیش‌بینی کنندگی اجرای سود تعهدی از شاخص‌های محتوای اطلاعاتی و کیفیت بالای گزارشگری مالی است. از آنجا که مدیریت سود به طور مستقیم قابل اندازه‌گیری نیست، اهمیت تبیین مدلی مناسب برای کشف و اندازه‌گیری آن، آشکار می‌شود که شامل دو گروه مدلهای مبتنی بر اقلام تعهدی و مدلهای غیر تعهدی می‌باشد.

- مدل‌های مبتنی بر ارقام تعهدی: مدل دی آنجلو-مدل جونز-مدل رونی-مدل جونز و مدل هیلی
در این پژوهش برای محاسبه ارقام تعهدی اختیاری از مدل جونز استفاده می‌شود (ایشان در مدل خود
کوشید تا اثر تغییرات شرایط اقتصادی را بر ارقام غیر اختیاری را تحت کنترل درآورد) که در ابتدا ارقام
تعهدی کل به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$\frac{TA_{it}}{A_{it-1}} = \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{it-1}} \right) + \alpha_2 \left(\frac{\Delta REV_{it}}{A_{it-1}} \right) + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{it}}{A_{it-1}} \right) + \varepsilon_{it} \quad (3-3)$$

در این رابطه، **TA** معرف مجموع ارقام تعهدی، **A** مجموع دارایی‌ها، **REV** مجموع درآمد (فروش) و
PPE اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات ناخالص است. پس از تخمین پارامترهای مدل شماره (۱)، ارقام
تعهدی غیر اختیاری (**NDA**) به شرح زیر حساب می‌شوند:

$$NDA_{it} = \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{it-1}} \right) + \alpha_2 \left(\frac{\Delta REV_{it}}{A_{it-1}} \right) + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{it}}{A_{it-1}} \right) \quad (3-4)$$

در مرحله آخر، ارقام تعهدی اختیاری (**DA**) به شرح زیر حساب می‌شوند:

$$DA_{it} = \frac{TA_{it}}{A_{it-1}} - NDA_{it} \quad (3-5)$$

مجموع ارقام تعهدی به صورت زیر محاسبه می‌شوند:

$$TA_{it} = E_{it} - OCF_{it} \quad (3-6)$$

$$TA_{it} = (\Delta CA_{it} - \Delta CASH_{it}) - (\Delta CL_{it} - \Delta STD_{it}) - DEP_{it} \quad (3-7)$$

که در مدل‌های ۴ و ۵، **E** معرف سود خالص قبل از ارقام غیرمترقبه، **OCF** وجوه نقد حاصل از عملیات،
CA دارایی‌های جاری، **CASH** وجوه نقد، **CL** بدهی‌های جاری، **STD** حصه جاری بدهی‌های
بلندمدت و **DEP** استهلاک است.

C_SCORE: اندازه‌گیری محافظه‌کاری

در این پژوهش از شاخصی به نام **C-score** برای اندازه‌گیری محافظه‌کاری استفاده می‌شود که برابر با
نسبت ذخایر پنهان ناشی از حسابداری محافظه‌کارانه (**ER**) بر خالص دارایی‌های عملیاتی (**NOA**) است.

$$C - score_{it} = \frac{ER_{it}}{NOA_{it}} \quad (3-8)$$

متغیرهای مستقل

M_AC: اندازه کمیته حسابرسی

برابر است با تعداد اعضای حاضر در کمیته حسابرسی.

B_AC: اعضای هیئت مدیره عضو کمیته حسابرسی

متغیر مجازی اگر حداقل یکی از اعضای هیئت مدیره عضو کمیته حسابرسی باشد عدد ۱ می‌گیرد و در غیر

این صورت ۰ می‌گیرد.

EXPERT: تخصص مالی کمیته حسابرسی

درصد اعضای کمیته حسابرسی که به عنوان کارشناس مالی شناخته می‌شوند.

PCTDIROUT: استقلال کمیته حسابرسی

برابر است با درصد مدیران غیرموظف در کمیته حسابرسی.

متغیرهای کنترلی

BDMTG: تعداد جلسات هیئت مدیره

INSTMAJ: متغیر مجازی که مقدار ۱ را دریافت می‌کند، اگر اکثریت سهام متعلق به سرمایه‌گذاران

نهادی باشد و در غیر این صورت صفر می‌گیرد.

LNDIRTOT: لگاریتم تعداد کل مدیران در هیئت مدیره (موظف و غیر موظف)

CEOCHAIR: متغیر مجازی که ارزش ۱ می‌گیرد در صورتی که مدیر عامل شرکت جزو هیئت

مدیره باشد و در غیر این صورت صفر می‌گیرد.

CEOAGE: دوره تصدی مدیر عامل که برابر با تعداد سال‌هایی است که یک مدیر عامل در یک

شرکت سمت مدیر عاملی را احراز کرده‌است.

BIG4: متغیر مجازی که مقدار ۱ را دریافت می‌کند که اگر حسابرس، یک موسسه بزرگ حسابرسی

(سازمان حسابرسی یا موسسه حسابرسی مفید راهبر) باشد و در غیر این صورت صفر می‌گیرد.

LROA: لگاریتم بازده دارایی

ΔNI: تغییر در درآمد خالص بین سال جاری و سال گذشته

LOSS: متغیر مجازی که مقدار ۱ را دریافت می‌کند اگر درآمد خالص شرکت منفی باشد و در غیر این

صورت صفر می‌گیرد.

CF: نسبت جریان نقد عملیاتی به کل دارایی شرکت

ΔCF: تغییر در جریان نقد عملیاتی بین سال جاری و سال گذشته

LEV: اهرم مالی

BM: نسبت ارزش دفتری به ارزش بازاری

LNMV: لگاریتم بازده حقوق صاحبان سهام

SHAREMAJ: سهامداران عمده، سهامدارانی هستند که بیشتر از ۵ درصد سهام شرکت را در اختیار دارند.

ZSCORE: نمره Z

شرکت هایی با رتبه Z بالا معمولاً دارای کیفیت اعتباری بالا هستند و این امکان را دارند تا از بدهی های بلند مدت استفاده کنند. این متغیر به صورت یک متغیر مجازی شاخص سازی می شود که اگر رتبه Z بزرگ تر از ۱/۸۱ باشد ارزشی برابر با یک و در غیر این صورت ارزشی برابر با صفر خواهد داشت. نحوه محاسبه نمره Z: این مدل که از پنج نسبت مالی (سرمایه در گردش به کل دارایی (X1)، سود انباشته به کل دارایی (X2)، درآمد قبل از بهره و مالیات به کل دارایی (X3)، ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام به ارزش دفتری بدهی (X4)، فروش به کل دارایی (X5)) تشکیل شده به صورت زیر است:

$$Z = 0.717 X1 + 0.847 X2 + 3.107 X3 + 0.420 X4 + 0.998 X5$$

YEAR: متغیر دامی سال

INDUS: متغیر دامی صنعت

یافته های پژوهش

به منظور شناخت بهتر ماهیت جامعه ای که در پژوهش مورد مطالعه قرار گرفته است و آشنایی بیشتر با متغیرهای پژوهش، قبل از تجزیه و تحلیل داده های آماری، لازم است این داده ها توصیف شود. هم چنین توصیف آماری داده ها، گاهی در جهت تشخیص الگوی حاکم بر آن ها و پایه ای برای تبیین روابط بین متغیرهایی است که در پژوهش به کار می رود. (خورشیدی و قریشی، ۱۳۸۱). آمار توصیفی شامل مجموعه روش هایی است که برای جمع آوری، تلخیص، طبقه بندی و توصیف حقایق عددی به کار می رود. در واقع این آمار، داده ها و اطلاعات پژوهش را توصیف می کند و طرح یا الگوی کلی از داده ها را برای استفاده سریع و بهتر از آنها به دست می دهد. در یک جمع بندی با استفاده مناسب از آمار توصیفی می توان ویژگی های یک دسته از اطلاعات را بیان کرد. پارامترهای مرکزی و پراکندگی به همین منظور به کار می روند. کارکردهای این معیارها این است که می توان خصوصیات اصلی مجموعه ای از داده ها را به صورت یک عدد بیان کنند و بدین ترتیب افزون بر آن که به فهم بهتر نتایج یک آزمون کمک می کند، مقایسه نتایج آن آزمون را با آزمون ها و مشاهدات دیگر نیز تسهیل می نماید. آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در جداول زیر ارائه شده است.

جدول ۱ - آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	اقدام تعهدی اختیاری	اندازه گیری محافظه- کاری	اندازه کمیته حسابرسی	اعضای هیئت مدیره	تخصص مالی کمیته حسابرسی	استقلال کمیته حسابرسی
نماد	ABSDA	CSCORE	MAC	BAC	EXPERT	PCTDIROUT
میانگین	0.165313	0.016254	1.224979	0.797263	0.336855	0.895138
میانه	0.128924	0.015098	0.000000	1.000000	0.000000	1.000000
ماکزیمم	0.954099	2.349932	6.000000	1.000000	1.000000	1.000000
مینیمم	0.000105	-2.112613	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000
انحراف معیار	0.147166	0.185596	1.551024	0.402211	0.447134	0.181695
چولگی	1.394058	0.121043	0.588862	-1.478777	0.669304	-1.940280
کشیدگی	4.349082	4.528044	1.686792	3.186781	1.560885	7.971813

متغیر	تعداد جلسات هیئت مدیره	سهامداران نهادی	لگاریتم تعداد کل مدیران	مدیر عامل شرکت جزو هیئت مدیره	دوره تصدی مدیر عامل	موسسه حسابرسی
نماد	BDMTG	INSTMAJ	LNDIRTOT	CEOCHAIR	CEOAGE	BIG4
میانگین	9.363559	0.322498	1.543854	0.724551	3.146279	0.239521
میانه	12.00000	0.000000	1.609438	1.000000	2.000000	0.000000
ماکزیمم	47.00000	1.000000	2.302585	1.000000	12.00000	1.000000
مینیمم	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	1.000000	0.000000
انحراف معیار	8.696386	0.467632	0.323792	0.446931	2.311375	0.426974
چولگی	0.771339	0.759477	-4.311788	-1.005286	1.240846	1.220639
کشیدگی	3.795012	1.576806	20.92857	2.010600	4.002249	2.489961

متغیر	لگاریتم بازده دارایی	تغییر در درآمد خالص	زبان	نسبت جریان نقد عملیاتی	تغییر در جریان نقد عملیاتی	اهرم مالی
نماد	LROA	ΔNI	LOSS	CF	ACF	LEV
میانگین	0.093830	-0.186377	0.156544	0.110084	-5.98E-06	0.637968
میانه	0.079933	0.007520	0.000000	0.095004	-0.000477	0.622489
ماکزیمم	2.100793	18.02519	1.000000	0.680048	0.518668	4.038921
مینیمم	-2.443698	-78.15798	0.000000	-0.460088	-0.595241	0.012733
انحراف معیار	0.185363	2.831296	0.363526	0.131544	0.144501	0.312439
چولگی	-0.657547	-20.25678	1.890391	0.513018	-0.111278	2.894320
کشیدگی	50.04850	521.6143	4.573577	4.503854	4.704030	23.11482

متغیر	نسبت ارزش دفتری به ارزش بازاری	لگاریتم بازده حقوق صاحبان سهام	سهامداران عمده	نمره Z
نماد	BM	LN MV	SHAREMAJ	ZSCORE
میانگین	0.401655	0.409686	0.672669	0.454234
میانه	0.445165	0.229085	0.758900	0.000000
ماکزیمم	15.52843	288.1489	0.994500	1.000000
مینیمم	-17.03626	-72.69562	0.000000	0.000000
انحراف معیار	1.399138	8.732518	0.287030	0.498114
چولگی	-5.053516	30.13241	-1.389365	0.183834
کشیدگی	74.62535	1014.330	3.862325	1.033795

منبع: محاسبات تحقیق

اصلی ترین شاخص مرکزی، میانگین است که نشان دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکزیت داده هاست. برای مثال مقدار میانگین برای متغیر اقلام تعهدی اختیاری برابر با ۰.۱۶۵۳۱۳ می باشد که نشان می دهد بیشتر داده ها حول این نقطه تمرکز یافته اند. میانه یکی دیگر از شاخص های مرکزی می باشد که وضعیت جامعه را نشان می دهد. همانطور که مشاهده می شود میانه متغیر اندازه گیری محافظه کاری برابر با 0.015098 می باشد که نشان می دهد که نیمی از داده های متغیر سهامداران نهادی کمتر از این مقدار و نیمی دیگر بیشتر از این مقدار هستند. به طور کلی پارامترهای پراکندگی، معیاری برای تعیین میزان پراکندگی از یکدیگر یا میزان پراکندگی آنها نسبت به میانگین است. از مهمترین پارامترهای پراکندگی، انحراف معیار است. مقدار این پارامتر برای متغیر اندازه کمیته حسابرسی برابر با 1.551024 می باشد. میزان عدم تقارن منحنی فراوانی را چولگی می نامند. اگر ضریب چولگی صفر باشد، جامعه کاملاً متقارن است و چنانچه این ضریب مثبت باشد، چولگی به راست و اگر ضریب منفی باشد، چولگی به چپ دارد. مثلاً ضریب چولگی متغیر اعضای هیئت مدیره برابر با -1.478777 می باشد، یعنی این متغیر چولگی به چپ دارد و به اندازه ۱/۴۷ از مرکز تقارن انحراف دارد. پارامتر کشیدگی یا پخی منحنی فراوانی نسبت به منحنی نرمال استاندارد را برجستگی یا کشیدگی می نامند. اگر کشیدگی حدود سه باشد، یعنی منحنی فراوانی از لحاظ کشیدگی وضع متعادل و نرمالی دارد، اگر این مقدار بیشتر از سه باشد، منحنی برجسته و اگر کمتر از سه باشد منحنی پهن می باشد. کشیدگی متغیر تخصص مالی کمیته حسابرسی برابر با 1.560885 می باشد که نسبت به توزیع نرمال پهن تر است.

برآورد الگوی اول

نتایج آزمون F لیمر و هاسمن

برای این که بتوان مشخص نمود که آیا استفاده از روش داده‌های تابلویی^۴ یا تلفیقی^۵ در برآورد الگو کارآمد خواهد بود یا نه، از آزمون F لیمر و به منظور این که مشخص گردد کدام روش (اثرات ثابت و یا اثرات تصادفی) جهت برآورد مناسب‌تر است (تشخیص ثابت یا تصادفی بودن تفاوت‌های واحدهای مقطعی) از آزمون هاسمن استفاده می‌شود. نتایج حاصل از این آزمون در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲- نتایج آزمون F لیمر

آماره	احتمال	نتیجه
11. 121619	0. 0429	داده‌های تابلویی

منبع: محاسبات تحقیق

همان طور که در جدول ۲ نیز مشاهده می‌شود، نتایج حاکی از رد فرضیه صفر است. در نتیجه روش داده‌های تابلویی پذیرفته می‌شود. بنابراین برای انتخاب از بین روش داده‌های تابلویی با اثرات ثابت و الگوی اثرات تصادفی، لازم است آزمون هاسمن انجام شود. در ادامه نتایج مربوط به این آزمون در جدول ۳ آورده شده است.

جدول ۳- نتایج آزمون هاسمن

آماره	درجه آزادی	احتمال	نتیجه
36. 045732	22	0. 0000	اثرات ثابت

منبع: محاسبات تحقیق

همان طور که در جدول ۳ نیز مشاهده می‌شود، نتایج حاکی از رد فرضیه صفر است، در نتیجه روش داده‌های تابلویی با اثرات ثابت پذیرفته شده است.

آزمون خود همبستگی باقیمانده

به منظور آزمون خودهمبستگی میان جملات خطا، از آزمون بروش-گات فری (BG test) استفاده شده است. فرضیه صفر و فرضیه مقابل در انجام این آزمون به صورت زیر می‌باشند:

H_0 بین مقادیر خطا خودهمبستگی وجود ندارد

H_1 بین مقادیر خطا خودهمبستگی وجود دارد

4. Panel data

5. Pool

جدول ۴- نتايج آزمون خود همبستگي باقيمانده ها

مدل	نتيجه آزمون	p-value	آماره Obs*R-squared	آماره F	فرضيه صفر و مقابل
اول	قبول فرض صفر (عدم وجود خود همبستگي)	0. 2156	4. 843464	0. 364971	(H0): عدم وجود خود همبستگي
					(H1): وجود خود همبستگي

منبع: محاسبات تحقيق

با توجه به اطلاعات جدول خروجي اين آزمون و ملاحظه مقدار احتمال يا همان **p-value** مشاهده مي شود كه مقدار احتمال بزرگتر از سطح ۵٪ شده است لذا فرضيه صفر تايد شده و وجود خود همبستگي بين مقادير خطا در مدل رد مي شود.

آزمون ناهمساني واريانس جملات خطا

در اين قسمت با استفاده از آزمون وجود اثر بروش- پاگان- گادفري به آزمون همساني واريانس مقادير باقيمانده الگو پرداخته شده است. فرضيه صفر و فرضيه مخالف در اين آزمون به شكل زير مي باشد:

H0 واريانس جملات خطا همسان هستند.

H1 واريانس جملات خطا همسان نيستند.

جدول ۵- نتايج آزمون ناهمساني واريانس جملات خطا

مدل	نتيجه آزمون	p-value	آماره Obs*R-squared	آماره F	فرض صفر و مقابل
اول	قبول فرض صفر (همساني واريانس)	0. 2624	8. 432453	1. 405090	: همساني واريانس H0
					: ناهمساني واريانس H1

منبع: محاسبات تحقيق

با توجه به مقادير احتمال يا **p-value** بدست آمده در خروجي اين آزمون ملاحظه مي شود كه اين ميزان از سطح ۵٪ بزرگتر بودن لذا دليلي براي رد فرضيه صفر وجود ندارد و جملات خطا در مدل اول داراي واريانس همسان مي باشند. نتايج برآورد مدل در جدول ۶ ارائه شده است.

جدول ۶- نتایج برآورد مدل اول برای سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶

(متغیر وابسته: اقلام تعهدی اختیاری (ABSDA))

نام متغیرها	علامت اختصاری	ضریب	انحراف معیار	آماره t	ضریب معناداری
عرض از مبدا	C	3. 134101	4. 178306	0. 750089	0. 4534
اندازه کمیته حسابرسی	MAC	-0. 201496	0. 040088	-5. 026352	0. 0000
اعضای هیئت مدیره					
عضو کمیته حسابرسی	BAC	-0. 061639	0. 022517	-2. 737501	0. 0018
تخصص مالی کمیته حسابرسی	EXPERT	0. 164316	0. 063025	2. 607159	0. 0046
استقلال کمیته حسابرسی	PCTDIROUT	0. 321291	0. 155307	2. 068750	0. 0428
تعداد جلسات هیئت مدیره	BDMTG	0. 001830	0. 000906	2. 019892	0. 0491
سهامداران نهادی	INSTMAJ	0. 625786	0. 149616	4. 182626	0. 0000
لگاریتم تعداد کل مدیران در هیئت مدیره	LNDIRTOT	-0. 070827	0. 103153	-0. 686623	0. 4925
مدیر عامل شرکت جزو هیئت مدیره	CEOCHAIR	0. 097820	0. 134546	0. 727036	0. 4674
دوره تصدی مدیر عامل	CEOAGE	0. 010167	0. 014883	0. 683143	0. 4947
موسسه حسابرسی	BIG4	0. 092347	0. 146202	0. 631638	0. 5278
لگاریتم بازده دارایی	LROA	0. 474561	0. 212198	2. 236404	0. 0256
تغییر در درآمد خالص	ANI	0. 000674	0. 009081	0. 074230	0. 9408
زیان	LOSS	0. 060432	0. 097701	0. 618549	0. 5364
نسبت جریان نقد عملیاتی	CF	-1. 022802	0. 345108	-2. 963717	0. 0031
تغییر در جریان نقد عملیاتی	ACF	-0. 144888	0. 229851	-0. 630355	0. 5286
اهرم مالی	LEV	-0. 112487	0. 172995	-0. 650231	0. 5157
نسبت ارزش دفتری به ارزش بازاری	BM	-0. 024333	0. 032406	-0. 750879	0. 4529
لگاریتم بازده حقوق صاحبان سهام	LNMV	-0. 010478	0. 002946	-3. 556822	0. 0004

0. 0531	-1. 936444	0. 151215	-0. 292820	SHAREMAJ	سهامداران عمده
0. 0662	1. 839266	0. 075761	0. 139344	ZSCORE	نمره Z
0. 2888	-1. 061272	0. 019544	-0. 020741	YEAR	سال
0. 6717	-0. 423983	0. 097294	-0. 041251	INDUS	صنعت

دوربین واتسن: 1. 868785 ضریب تعیین: 0. 766599 آماره F: 16. 02138

احتمال: 0. 000000 ضریب تعیین تعدیل شده: 0. 700197

منبع: یافته‌های تحقیق

با توجه به مقدار ضریب تعیین تعدیل شده که ۰/۷۰ می‌باشد، نشان از برازش خوب الگو می‌باشد و متغیرهای استفاده شده در آن قدرت توضیح دهنده‌گی مدل را به میزان ۷۰ درصد نشان می‌دهد که با توجه به آنکه روش مورد استفاده داده‌های تابلویی می‌باشد عدد خوبی می‌باشد. دوربین واتسون نیز نشان از عدم وجود خودهمبستگی می‌باشد و عدد ۱/۸۶ را نشان می‌دهد. مقدار آماره F در این برازش نیز برابر صفر بودن ضرایب را رد می‌کند.

برآورد الگوی دوم

نتایج آزمون F لیمر و هاسمن

برای این که بتوان مشخص نمود که آیا استفاده از روش داده‌های تابلویی یا تلفیقی در برآورد الگو کارآمد خواهد بود یا نه، از آزمون F لیمر و به منظور این که مشخص گردد کدام روش (اثرات ثابت و یا اثرات تصادفی) جهت برآورد مناسب‌تر است (تشخیص ثابت یا تصادفی بودن تفاوت‌های واحدهای مقطعی) از آزمون هاسمن استفاده می‌شود. نتایج حاصل از این آزمون در جدول ۷ ارائه شده است.

جدول ۷: نتایج آزمون F لیمر

آماره	احتمال	نتیجه
11. 137744	0. 0153	داده‌های تابلویی

همان طور که در جدول ۷ نیز مشاهده می‌شود، نتایج حاکی از رد فرضیه صفر است. در نتیجه روش داده‌های تابلویی پذیرفته می‌شود. بنابراین برای انتخاب از بین روش داده‌های تابلویی با اثرات ثابت و

الگوی اثرات تصادفی، لازم است آزمون هاسمن انجام شود. در ادامه نتایج مربوط به این آزمون در جدول ۸ آورده شده است.

جدول ۸ - نتایج آزمون هاسمن

آماره	درجه آزادی	احتمال	نتیجه
30.168062	22	0.0000	اثرات ثابت

همان طور که در جدول ۸ نیز مشاهده می شود، نتایج حاکی از رد فرضیه صفر است، در نتیجه روش داده های تابلویی با اثرات ثابت پذیرفته شده است.

آزمون خود همبستگی باقیمانده

به منظور آزمون خود همبستگی میان جملات خطا، از آزمون بروش - گات فری (BG test) استفاده شده است. فرضیه صفر و فرضیه مقابل در انجام این آزمون به صورت زیر می باشند:

H_0 بین مقادیر خطا خود همبستگی وجود ندارد.

H_1 بین مقادیر خطا خود همبستگی وجود دارد.

جدول ۹ - نتایج آزمون خود همبستگی باقیمانده ها

مدل	نتیجه آزمون	p-value	آماره Obs*R-squared	آماره F	فرضیه صفر و مقابل
دوم	قبول فرض صفر (عدم وجود خود همبستگی)	0.3369	4.161744	0.279101	(H_0) : عدم وجود خود همبستگی
					(H_1) : وجود خود همبستگی

منبع: محاسبات تحقیق

با توجه به اطلاعات جدول خروجی این آزمون و ملاحظه مقدار احتمال یا همان p-value مشاهده می شود که مقدار احتمال بزرگتر از سطح ۵٪ شده است لذا فرضیه صفر تایید شده و وجود خود همبستگی بین مقادیر خطا در هر دو مدل رد می شود.

آزمون ناهمسانی واریانس جملات خطا

در این قسمت با استفاده از آزمون وجود اثر بروش - پاگان - گادفری به آزمون همسانی واریانس مقادیر باقیمانده الگو پرداخته شده است. فرضیه صفر و فرضیه مخالف در این آزمون به شکل زیر می باشد:

H_0 واریانس جملات خطا همسان هستند.

H_1 واریانس جملات خطا همسان نیستند.

جدول ۱۰- نتایج آزمون ناهمسانی واریانس جملات خطا

مدل	نتیجه آزمون	p-value	آماره Obs*R-squared	آماره F	فرض صفر و مقابل
دوم	قبول فرض صفر (همسانی واریانس)	0. 6832	3. 596220	0. 302175	H0 : همسانی واریانس
					H1 : ناهمسانی واریانس

منبع: محاسبات تحقیق

با توجه به مقادیر احتمال یا **p-value** بدست آمده در خروجی این آزمون ملاحظه می شود که این میزان از سطح ۵٪ بزرگتر بودن لذا دلیلی برای رد فرضیه صفر وجود ندارد و جملات خطا در هر دو دارای واریانس همسان می باشند. نتایج برآورد مدل در جدول ۱۱ ارائه شده است.

جدول ۱۱- نتایج برآورد مدل دوم برای سال های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵

(متغیر وابسته: اندازه گیری محافظه کاری (C_SCORE))

نام متغیرها	علامت اختصاری	ضریب	انحراف معیار	آماره t	ضریب معناداری
عرض از مبدا	C	0. 113940	0. 172848	0. 659190	0. 5100
اندازه کمیته حسابرسی	MAC	-0. 701444	0. 280718	-2. 498750	0. 0182
اعضای هیئت مدیره عضو کمیته حسابرسی	BAC	-0. 201768	0. 036648	-5. 505634	0. 0000
تخصص مالی کمیته حسابرسی	EXPERT	0. 037972	0. 018348	2. 069567	0. 0421
استقلال کمیته حسابرسی	PCTDIRO UT	0. 025355	0. 008336	3. 041601	0. 0024
تعداد جلسات هیئت مدیره	BDMTG	-0. 080255	0. 046438	-1. 728222	0. 0844
سهامداران نهادی	INSTMAJ	0. 003064	0. 003594	0. 852515	0. 3942
لگاریتم تعداد کل مدیران در هیئت مدیره	LNDIRTO T	0. 104350	0. 067951	1. 535670	0. 1250
مدیر عامل شرکت جزو هیئت مدیره	CEOCHAI R	-0. 005173	0. 003092	-1. 672963	0. 0947
دوره تصدی مدیر عامل	CEOAGE	-0. 000425	0. 000331	-1. 288845	0. 1978
موسسه حسابرسی	BIG4	0. 006511	0. 003766	1. 728666	0. 0843
لگاریتم بازده دارایی	LROA	-1. 052342	0. 000000	-7. 107994	0. 0000

		148051			
0. 0000	11. 28494	0. 093032	1. 049864	ANI	تغییر در درآمد خالص
0. 7507	0. 317810	0. 002159	0. 000686	LOSS	زیان
0. 0000	13. 41142	0. 074619	1. 000746	CF	نسبت جریان نقد عملیاتی
0. 0000	-18. 78393	0. 052321	-0. 982779	ΔCF	تغییر در جریان نقد عملیاتی
0. 0058	2. 766861	0. 006738	0. 018642	LEV	اهرم مالی
0. 0000	4. 654908	0. 001061	0. 004938	BM	نسبت ارزش دفتری به ارزش بازاری
0. 3824	0. 874022	0. 046150	0. 040336	LNMV	لگاریتم بازده حقوق صاحبان سهام
0. 0023	3. 053838	0. 003506	0. 010708	SHAREMA J	سهامداران عمده
0. 6367	-0. 472482	0. 064934	-0. 030680	ZSCORE	نمره Z
0. 0000	4. 560314	0. 000436	0. 001990	YEAR	سال
0. 6246	-0. 489499	0. 004433	-0. 002170	INDUS	صنعت

دوربین واتسن: 2. 245225 ضریب تعیین: 0. 790895 آماره F: 38. 19297

احتمال: 0. 000000 ضریب تعیین تعدیل شده: 0. 788301

منبع: یافته های تحقیق

با توجه به مقدار ضریب تعیین تعدیل شده که ۰/۷۸ می باشد، نشان از برازش خوب الگو می باشد و متغیرهای استفاده شده در آن قدرت توضیح دهنده گی مدل را به میزان ۷۸ درصد نشان می دهد که با توجه به آنکه روش مورد استفاده داده های تابلویی می باشد عدد خوبی می باشد. دوربین واتسون نیز نشان از عدم وجود خودهمبستگی می باشد و عدد ۲/۲۴ را نشان می دهد. مقدار آماره F در این برازش نیز برابر صفر بودن ضرایب را رد می کند.

بحث و نتیجه گیری

فرضیه اول: افزایش تعداد اعضای هیئت مدیره عضو کمیته حسابرسی، کیفیت گزارشگری مالی را بالاتر می برد.

نتایج نشان می‌دهد که افزایش تعداد اعضای هیئت مدیره عضو کمیته حسابرسی تاثیر منفی و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد. این نتیجه نشان می‌دهد که افزایش تعداد اعضای هیئت مدیره عضو کمیته حسابرسی تنها منجر به ایجاد بحث‌های غیرضروری، تاخیر در تصمیم‌گیری‌ها و منجر به ارتباطات ضعیف‌تر می‌شود و در نتیجه کیفیت گزارشگری مالی کاهش می‌یابد. یافته‌های این پژوهش با مطالعات آسمن و کاماردین (۲۰۱۵)، ولامینک و سارنس (۲۰۱۳) و ابدو کادیر (۲۰۱۲) مطابقت دارد و با مطالعات زارعی و قاسمی (۱۳۹۵) و کامیابی و بوژمهرانی مطابقت ندارد.

فرضیه دوم: افزایش تعداد اعضای کمیته حسابرسی، کیفیت گزارشگری مالی را بالاتر می‌برد. نتایج نشان می‌دهد که افزایش تعداد اعضای کمیته حسابرسی تاثیر منفی و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد. این نتیجه نشان می‌دهد که اندازه بزرگتر کمیته حسابرسی تنها منجر به ایجاد بحث‌های غیرضروری، تاخیر در تصمیم‌گیری‌ها و منجر به ارتباطات ضعیف‌تر می‌شود و در نتیجه کیفیت گزارشگری مالی کاهش می‌یابد. یافته‌های این پژوهش با مطالعات آسمن و کاماردین (۲۰۱۵)، ولامینک و سارنس (۲۰۱۳) و ابدو کادیر (۲۰۱۲) مطابقت دارد و با مطالعات زارعی و قاسمی (۱۳۹۵) و کامیابی و بوژمهرانی مطابقت ندارد.

فرضیه سوم: تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی، کیفیت گزارشگری مالی را بالاتر می‌برد. نتایج نشان می‌دهد که تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی تاثیر مثبت و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد. این نتیجه نشان می‌دهد که داشتن کمیته حسابرسی متخصص باعث می‌شود که وظایف اخلاقی را رعایت کنند و در نتیجه کیفیت گزارشگری مالی افزایش پیدا می‌کند. یافته‌های این پژوهش با مطالعات آسمن و کاماردین (۲۰۱۵)، ولامینک و سارنس (۲۰۱۳) و ابدو کادیر (۲۰۱۲) مطابقت دارد و با مطالعات زارعی و قاسمی (۱۳۹۵) و کامیابی و بوژمهرانی مطابقت ندارد.

فرضیه چهارم: استقلال کمیته حسابرسی، کیفیت گزارشگری مالی را بالاتر می‌برد. نتایج نشان می‌دهد که استقلال کمیته حسابرسی تاثیر مثبت و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد. این نتیجه نشان می‌دهد که افزایش استقلال کمیته حسابرسی اثربخشی کمیته حسابرسی را افزایش داده و در نتیجه کیفیت گزارشگری مالی را افزایش می‌دهد. یافته‌های این پژوهش با مطالعات آسمن و کاماردین (۲۰۱۵)، ولامینک و سارنس (۲۰۱۳) و ابدو کادیر (۲۰۱۲) مطابقت دارد و با مطالعات زارعی و قاسمی (۱۳۹۵) و کامیابی و بوژمهرانی مطابقت ندارد.

محدودیت‌های پژوهش

همواره گام نهادن در راه رسیدن به هدف، با محدودیت‌هایی همراه است که باعث می‌شود رسیدن به هدف مورد نظر با کندی همراه شود. پژوهش نیز به عنوان فرآیندی در جهت نیل به هدف حل مسئله پژوهش، از این امر مستثنی نیست. لذا در این قسمت با ارائه محدودیت‌های پژوهش، سعی بر آن است که به خواننده

این پیام داده شود تا بتواند در تعمیم نتایج پژوهش با آگاهی بیشتری عمل کند و در مورد فرآیند پژوهش قضاوت عادلانه‌ای داشته باشد. در این راستا، محدودیت‌های پژوهش حاضر به شرح زیر قابل ذکر است: نتایج پژوهش حاضر با استفاده از داده‌های شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده، لذا در تعمیم نتایج حاصل از پژوهش به سایر شرکت‌ها باید احتیاط لازم به عمل آید. عدم استفاده از اطلاعات شرکت‌های غیر بورسی به دلیل عدم امکان دسترسی به آن‌ها. داده‌های استخراج‌شده از صورت‌های مالی شرکت‌ها، از بابت تورم تعدیل نگردیده است و در صورت تعدیل اطلاعات مذکور، ممکن است نتایج متفاوتی از نتایج فعلی حاصل شود. با توجه به اینکه قلمرو زمانی پژوهش، سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶ بوده است، باید در تعمیم نتایج به دوره‌های قبل و بعد از آن، جنبه احتیاط رعایت گردد. جهت انجام هر تحقیقی، مسلماً محدودیت‌هایی بر سر راه محقق به وجود می‌آیند که بایستی جهت انجام صحیح و دقیق تحقیق به رفع و تعدیل آن‌ها پرداخته شود. این تحقیق نیز همانند سایر تحقیقات با محدودیت‌هایی مواجه می‌باشد که امید است توسط محققان آتی و ایجاد تغییرات لازم رفع شوند. با توجه به اینکه دوره زمانی این تحقیق محدود به سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶ می‌باشد برای تعمیم نتایج به سال‌های قبل و بعد از آن باید با احتیاط عمل نمود. داده‌هایی که از صورت‌های مالی استخراج شده از بابت تورم تعدیل تعدیل نشده است. با توجه به متفاوت بودن نرخ تورم در سال‌های مورد بررسی در صورتی که داده‌های مورد استفاده از این بابت تعدیل می‌شد، ممکن بود نتایج متفاوت از نتایج فعلی باشد.

پیشنهادهایی مبتنی بر یافته‌های پژوهش

در این بخش، با توجه به نتایج به دست آمده در این پژوهش، پیشنهادهایی به شرح زیر ارائه می‌شود: با توجه به نتایج حاصل از پژوهش کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی تاثیر دارد و بنابراین پیشنهاد می‌شود که شرکت‌ها بخصوص شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران باید توجه ویژه‌ای به کمیته حسابرسی داشته باشند. با توجه به نتایج کمیته حسابرسی در صورت استقرار و عملکرد صحیح در واحدهای اقتصادی، تاثیر مثبتی بر عملکرد واحد حسابرسی و واحد حسابرسی داخلی، همچنین کیفیت گزارشگری مالی هر واحد اقتصادی دارد بنابراین تشکیل این کمیته باید امری مهم تلقی شود. با توجه به نتایج که افزایش تعداد اعضای هیئت مدیره عضو کمیته حسابرسی تاثیر منفی و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد. از این رو پیشنهاد می‌شود که تعداد اعضای هیئت مدیره عضو کمیته حسابرسی بی جهت افزایش پیدا نکند و در انتخاب اعضای هیئت مدیره دقت لازم به عمل آید. با توجه به نتایج که افزایش تعداد اعضای کمیته حسابرسی تاثیر منفی و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد. از

این رو پیشنهاد می‌شود که تعداد اعضای کمیته حسابرسی بی جهت افزایش پیدا نکند و در انتخاب اعضای کمیته حسابرسی دقت لازم به عمل آید. با توجه به نتایج که تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی تاثیر مثبت و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد. از این رو پیشنهاد می‌شود که در کمیته حسابرسی از اعضای استفاده شود که تخصص مالی دارند. با توجه به نتایج که استقلال کمیته حسابرسی تاثیر مثبت و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد. از این رو پیشنهاد می‌شود که استقلال کمیته حسابرسی حفظ شده و نقش نظارتی بر کیفیت گزارشگری مالی را به نحو بهینه ایفا نمایند.

پیشنهادهایی در خصوص پژوهش های آتی

با توجه به پژوهش حاضر و نتایج آن، موضوع های پیشنهادی برای انجام پژوهش های آینده به شرح زیر است:

- بررسی تاثیر کمیته حسابرسی بر ارزش واحد اقتصادی.
- بررسی تاثیر ویژگی های کمیته حسابرسی بر جلب سرمایه گذاران خارجی برای سرمایه گذاری در واحدهای اقتصادی ایران.
- بررسی تاثیر وجود کمیته ی حسابرسی بر بی طرفی واحد حسابرسی داخلی.
- بررسی و تعیین ویژگی هایی که با توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایران، برای اثربخشی کمیته ی حسابرسی ضروری است.
- بررسی تاثیر ویژگی های کمیته حسابرسی همچون استقلال و تخصص بر افشای داوطلبانه شرکت.

فهرست منابع و مآخذ

- ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۳)، "راهنمای کاربردی کمیته حسابرسی"، تهران: انتشارات بورس.
- ابراهیمی کردلر، علی (۱۳۸۶)، نظام راهبری شرکت و نقش سهامداران نهادی در آن، دانش و پژوهش حسابداری، سال سوم، شماره ۸.
- ارباب سلیمانی، عباس و نفری، محمود (۱۳۸۷). اصول حسابرسی، تهران، سازمان حسابرسی.
- اعتمادی، حسین، باباخانی، جعفر، آذر، عادل و دیانتی دیلمی، زهرا (۱۳۸۸). تاثیر فرهنگ سازمانی، تمرکز مالکیت و ساختار مالکیت بر کیفیت اطلاعات مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علوم مدیریت ایران، سال چهارم، شماره پانزدهم.
- ایزدینیا، ناصر؛ ایمانی، کریم و امیدوار، محمدحسین (۱۳۹۳). «چارچوب نظری جامع برای افشای داوطلبانه سرمایه فکری»، دانش و پژوهش حسابداری، شماره ۳۷. www.iraniana.ir
- بذرافشان، آمنه (۱۳۹۵). «اثرگذاری کیفیت کمیته حسابرسی بر تحقق اهداف کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی»، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال ۱۳، شماره ۵۲، صص ۱۷۱-۱۹۶.
- بذرافشان، آمنه، حجازی، رضوان، رحمانی، علی، باستانی، سوسن (۱۳۹۴). «فرا تحلیل (منا آنا لیز) استقلال کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی»، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت، سال ۸، شماره ۲۵، صص ۱۱۷-۱۰۱.
- برادران، رسول و عباس رضایی (۱۳۸۷)، بررسی تأثیر ترکیب سهامداران بر محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز.
- بولو، قاسم (۱۳۸۶)، هزینه حقوق صاحبان سهام و ویژگی‌های سود، رساله دکتری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران.
- تختائی، نصرالله؛ تمیمی، محمد و موسوی، زهرا (۱۳۹۰). «نقش کمیته حسابرسی در کیفیت گزارشگری مالی»، مجله حسابداری رسمی، شماره ۱۵، صص ۴۵-۵۶.
- ثابت مظفری، احمد، (۱۳۸۱)، "مقدمه ای بر گزارش GAAP 2001: مقایسه استانداردهای ملی با استانداردهای بین‌المللی"، مجله حسابداری، شماره ۱۴۷، اردیبهشت.
- جامعی، رضا، رستمیان، آزاده (۱۳۹۵). «تأثیر تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی بر ویژگی‌های سود پیش بینی شده»، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، سال ۸، شماره ۲۹، صص ۱-۱۷.
- حساس یگانه، یحیی و باغومیان، رافیک (۱۳۹۱). حاکمیت شرکتی و کیفیت گزارشگری مالی. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی پرتال جامع علوم انسانی. شماره ۲۴. صص: ۸۶-۴۵.

- خواجهی، شکرالله، بایزیدی، انور و سعید جبارزاده کنگرلویی (۱۳۸۹)، بررسی مقایسه‌ای کیفیت گزارشگری مالی در شرکت‌های درمانده و غیر درمانده مالی در بورس اوراق بهادار تهران، همایش ملی نقش شفافیت اطلاعات حسابداری در حل بحرانهای مالی کنونی، خمین، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمین.
- خوزین، علی، نادریان، آرش، محمدی، جمال، احمدی، معین (۱۳۹۵). «بررسی رابطه بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی با افشای اختیاری اخلاقیات در شرکت‌های دارویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران»، فصلنامه پژوهش‌های جدید در مدیریت و حسابداری، سال سوم، شماره ۱۴، صص ۱۳۵-۱۵۶.
- خوش طینت، محسن و م. اکبری (۱۳۸۷)، "ارزیابی متغیرهای موثر بر اعتبار پیش‌بینی سود توسط مدیریت"، فصلنامه مطالعات حسابداری، شماره ۱۹، صص ۴۹-۲۱.
- رحیمیان، نظام‌الدین، توکل‌نیا، اسماعیل. (۱۳۹۰). تأثیر کمیته حسابرسی بر فعالیت‌های حسابرسی داخلی. حسابدار رسمی، (۲۸)، صص ۷۵-۶۸.
- زارعی، علیرضا، قاسمی، معصومه (۱۳۹۵). «اثر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی»، مجله بررسی‌های حسابداری، دوره ۳، شماره ۱۲، صص ۶۴-۴۳.
- زارعی، علیرضا، قاسمی، معصومه (۱۳۹۵). «اثر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی»، مجله بررسی‌های حسابداری، دوره ۳، شماره ۱۲، صص ۶۴-۴۳.
- ساریخانی، نصیبه، برزگر، الهه (۱۳۹۵). «بررسی رابطه‌ی بین کیفیت حسابرسی و تجدید ارائه صورت‌های مالی ناشی از مدیریت سود و مدیریت وجه نقد در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران»، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی، سال هشتم، شماره ۲۹، ۲۲-۱۳۱-۱۰۳.
- سازمان بورس و اوراق بهادار. (۱۳۹۱). دستورالعمل کنترل‌های داخلی ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران، تهران.
- سلیمانی، غلامرضا و مقدسی، مینا (۱۳۹۲)، نقش کنترل‌های داخلی، حسابرس داخلی و کمیته حسابرسی در بهبود نظام راهبری (حاکمیت) شرکتی، پژوهش حسابداری، شماره ۱۲.
- سلیمانی، غلامرضا و مقدسی، مینا. (۱۳۹۳). نقش کنترل‌های داخلی، حسابرسی داخلی و کمیته حسابرسی در بهبود نظام راهبری (حاکمیت) شرکتی. پژوهش حسابداری، ۳ (۴)، صص ۷۷-۶۳.
- شیرین بخش، شمس اله، عارف منش، زهره و بذرافشان، آمنه (۱۳۹۲)، نابرابری اطلاعات: شواهدی در رابطه با دوره تصدی و تخصص صنعت حسابرس، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال یازدهم، شماره ۳۷، صص ۱۷۶-۱۴۹.
- طالب نیا، قدرت الله، احمدزاده، علی (۱۳۹۱). «شناسایی مفاد بندهای حاصل از عدم توافق گزارش‌های حسابرسی و اثرات آن بر بهبود کیفیت گزارشگری مالی (از دیدگاه مدیریت)، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، سال ۴، شماره ۱۶، صص ۹۳-۶۹.

- علوی طبری، سیدحسین و عصابخش، راضیه (۱۳۸۹). نقش کمیته حسابرسی و بررسی موانع ایجاد و بکارگیری آن در ایران، پیشرفت های حسابداری، دوره ۲، شماره ۱، صص ۱۷۷-۱۵۵.
- کامیابی، یحیی، بوژمهرانی، احسان (۱۳۹۴). «بررسی اثر ویژگی های کمیته حسابرسی بر افشای اختیاری شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران»، دانش حسابرسی، سال ۱۷، شماره ۶۷، صص ۱۴۷-۱۶۳.
- کامیابی، یحیی، بوژمهرانی، احسان (۱۳۹۴). «ویژگی های کمیته حسابرسی، کیفیت افشا و نسبت اعضای غیرموظف هیات مدیره»، پژوهش های تجربی حسابداری، سال ۶، شماره ۲۲، صص ۲۱۷-۱۹۱.
- کبیری، حبیب، محمدزاده سالطه، حیدر (۱۳۹۳). «بررسی رابطه بین مسئولیت اجتماعی و کیفیت گزارشگری مالی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از دیدگاه کارشناسان مالی زن»، زن و مطالعات خانواده، سال ۶، شماره ۲۴، صص ۸۳-۶۷.
- کرمی، غلامرضا، فصیحی، صغری (۱۳۹۴). «تأثیر ویژگی های کمیته حسابرسی بر ارتباط ارزشی اطلاعات حسابداری شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران»، فصلنامه مطالعات مدیریت و حسابداری، دوره ۳، شماره ۳، صص ۲۲۱-۱۹۴.
- کمیته تدوین استانداردهای حسابداری (۱۳۸۶)، استانداردهای حسابداری، چاپ نهم، انتشارات سازمان حسابرسی، تهران.
- لاری دشت بیاض، محمود و اورادی، جواد. (۱۳۹۵). «ویژگی های کمیته ی حسابرسی و حق الزحمه حسابرسی: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران»، پژوهش های تجربی حسابداری، سال ششم، شماره ۲۲، زمستان، صص ۶۹-۹۴.
- لاری دشت بیاض، محمود، اورادی، جواد (۱۳۹۵). «ویژگی های کمیته حسابرسی و حق الزحمه حسابرسی: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران»، پژوهش های تجربی حسابداری، سال ۶، شماره ۲۲، صص ۹۴-۶۹.
- محمدیان، محمد (۱۳۹۰)، نقش و روابط حسابرس، کمیته حسابرسی و هیئت مدیره در پاسخگویی به سهامداران، مجله حسابرس، شماره ۵۶، صص ۷-۱.
- مشایخ، شهناز و مریم اسماعیلی (۱۳۸۵)، بررسی رابطه بین کیفیت سود و برخی از جنبه های اصول راهبری در شرکت های پذیرفته شده در بورس تهران، بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۴۵، مهدوی، غلامحسین و کریمی پور، عیسی (۱۳۹۱). «پانزده راهکار پیشنهادی برای افزایش اثربخشی کمیته های حسابرسی»، نشریه مطالعات حسابداری و حسابرسی، سال اول، شماره ۱، ص ۳۵.
- نوبخت، یونس، جنانی، محمدحسن، معظمی گودرزی، محمدرضا (۱۳۹۳). «بررسی ویژگی های داخلی موثر بر کیفیت گزارشگری مالی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران»، پژوهش نامه اقتصاد و کسب و کار، سال پنجم، شماره ششم، صص ۶۷-۵۷.

- نیک بخت، محمدرضا، رضایی، غلامرضا، فتوحی، مهدی (۱۳۹۶). «بررسی ارتباط بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی با کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران»، فصلنامه مطالعات مدیریت و حسابداری، دوره ۳، شماره ۳، صص ۴۴۰-۴۲۹.
- نیکو مرام، هاشم، بادآور نهندی، یونس (۱۳۸۷). «تبیین و ارائه الگویی برای تعیین و ارزیابی عوامل مؤثر بر انتخاب کیفیت گزارشگری مالی در ایران»، فراسوی مدیریت، سال ۲، شماره ۸، صص ۱۴۱-۱۸۷.
- یوسفی آذر، سیده الهام (۱۳۹۱). «اثربخشی کمیته حسابرسی در بهبود کیفیت گزارشگری مالی»، اولین همایش منطقه‌ای پژوهش‌ها و راهکارهای نوین در حسابداری و مدیریت، موسسه آموزش عالی رودکی، تنکابن.

___ Abdolmohammadi, M. , R. , Simnett, J. C. , Thibodeau, and A. M. Wright, (2006), "Sell-Side Analyst's Reports and the Current External Reporting Model", Accounting Horizons 20, 4, 375-389.

___ Abdukadir, M. (2012). "Audit Committee Characteristics and Financial Reporting Quality". Terengganu International Finance and Economics Journal, 3 (1): 30-37.

___ Abernathy, J. L. , Beyer, B. , Masli, A. and stefaniak, C. (2014). «The association between characteristics of audit committee accounting experts, audit committee chairs, and financial reporting timeliness» Advances in Accounting, vol 30, 283-297.

___ Abernathy, J. L. , Brooke Beyer, A. M. and Stefaniak, C. (2014). "The Association between Characteristics of Audit Committee Accounting Experts, audit Committee Chairs, and Financial Reporting Timeliness". Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting, 30 (2): 283-297.

___ Akhtaruddin, M. , Hossain, M. A. , Hossain, M. and Yao, L. , (2009). «Corporate governance and voluntary disclosure in corporate annual reports of Malaysian Listed Firms» Journal Application Management Accounting, vol 7 (1), 120-.

___ Altman, E. I. , & Spivack, J. (1983). Predicting Bankruptcy: The Value Line Relative Financial Strength System vs. The Zeta Bankruptcy Classification Approach, Financial Analysts Journal, 60 –67.

___ Alzeban Abdulaziz, (2015), "Influence of audit committees on internal audit conformance with internal audit standards", Managerial Auditing Journal, Vol. 30 Iss 6/7 pp. 539 – 559.

___ Bajra, U and Cadez, S. , (2018), "Audit committees and financial reporting quality: The 8th EU Company Law Directive perspective", Economic Systems, Volume 42, P. P 151- 163.

___ Ball, F; Tyler, j; Wells, P. (2015); "Is audit quality impacted by auditor relationships", Journal of Contemporary Accounting and Economics, Vol. 11, pp. 166–181.

- ___ Barth, M. E. , D. , Cram, and K. , Nelson, (2001), "Accruals and the Prediction of Future Cash Flows", the Accounting Review 76, 25-58.
- ___ Barth, M. , Cram, D. P. , & Nelson, K. , (2001). Accruals and the Prediction of Future Cash Flows. The Accounting Review, 76, 25 -58.
- ___ Baxter, P. & Cotter, J (2009), Audit committees and earnings quality, Accounting and Finance, Vol. 49.
- ___ Beasley, M. S. , Carcello, J. V. , Hermanson, D. R. and Lapides, P. D. (2000). Fraudulent financial reporting: Consideration of industry traits and corporate governance mechanisms. Accounting Horizons, 14, 14-21.
- ___ Bedard, j, Chtourou, S. m. , & Courteau, L. (2004),"The Effect of Audit Committee eExpertise, Independence, and Activity on Aggressive Earnings Management", Auditing: A Journal of Practice& Theory,23 (2),PP. 13-35.
- ___ Bédard, J. , Gendron, Y. , (2009). Strengthening thefinancial reporting system: Can audit committeesdeliver?, Université Laval, QuébecCity,Canadavailable on-line at http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1438150.
- ___ Bhattacharya, U. ; Daouk, H. ; Welker, M. 2003. "The World Price of Earnings Opacity", The Accounting Review 78(3), 641-678.
- ___ Bilal, S and Bushra, K. , (2018), "Audit committee financial expertise and earnings quality: A meta- analysis", Journal of Business Research, 84, P. P 253- 270.
- ___ Bronson, S. N. , Carcello, J. V. , and Raghunandan, K. (2006). «Firm Characteristics and Voluntary Management Reports on Internal Control» Auditing: A Journal of Practice & Theory, vol 25(2), 2539-.
- ___ Bronson, S. N. , Carcello, J. V. , Hollingsworth, C. W. and Neal, T. L. (2009), Are Fully Independent Audit Committees Really Necessary Account. Public Policy, 28, pp. 265-. 082
- ___ Bushman, R. ; Piotroski, J. ; Smith, A. 2001. "What Determines Corporate Transparency?", First draft, September 2001, www. SSRN. com.
- ___ Carcello, j. , Hollingsworth, C, & Neal, T. , (2006),"Audit Committee Financial Experts: A Closer Look Using Firm Designations", Accounting Horizons,20(4),PP. 351-373.
- ___ Chan, Y, M. , Liu, G. , Sun, J. , (2013). Independent audit committee members' board tenure and audit fees, volume 53, P. P 1129- 1147.
- ___ Charbel, S. , Georges, A. & Gebrayel, E. (2014). "Audit Committee and Financial Distress in the Middle East Context". International Strategic Management Review, 2 (1): 39-45.
- ___ Cohen, A. D. , (2004), "Financial Reporting Quality Choice: Determinants and Consequences", A Dissertation , Northwestern University.
- ___ Cohen, D. A. & Zarowin, P (2008), Economic consequences of real and accrual-based earnings management activities, working paper, New York University.

- ___ Dalton, D. R. , Daily, C. M. , Johnson, J. L. and Ellstrand, A. E. (1999). «Number of directors and financial performance: A meta-analysis» *Academy of Management Journal*, vol42, 67486-.
- ___ Daugherty, Brian, Dickins, Denise, (2010), "An Examination of Perceptions of Auditor Independence and Financial Reporting Quality when Former Auditors are Hired", Source: *Advances in Accounting Behavioral Research*, Volume: 13. PP. 74.
- ___ Dey, A. (2008). "Corporate Governance and Agency Conflicts", *Journal of Accounting Research*, 46(5), 1143-1181.
- ___ Dey, A. (2008). Corporate Governance and Agency Conflicts. *Journal of Accounting Research*, 46 (5) , pp. 1143–1181.
- ___ Dey, A. (2008). "Corporate Governance and Agency Conflicts", *Journal of Accounting Research*, 46(5), pp. 1143-1181.
- ___ DeZoort, F. T. (1998). »An analysis of experience effects on audit committee members' oversight judgments. *Accounting «Organizations and Society*, vol 23(1), 121-.
- ___ DeZoort, T. , Hermanson, D. , Archambeault, D. and Reed, S. (2002) Audit committee effectiveness: asynthesis of the empirical audit committee literature, *Journal of Accounting Literature*, 21, pp. 38–75.
- ___ Dhaliwal, D. , Naiker, V. & Navissi, F (2010), The association between accruals quality and the characteristics of accounting experts and mix of expertise on audit committees, *Contemporary Accounting Research*, Vol. 27.
- ___ Farrugoa, J. Konrad, J. Baldacchino, Peter,(2005), "Qualified Audit Opinions in Malaga", source: www.emeraldinsight.com, vol20. no 8. PP. 102.
- ___ Feklin, A. (2008). The relationship between the comprehensiveness of corporate annual reports and firm characteristics in Spain. *Accounting and Business Research*,25(97).
- ___ Files, R; Sharp, NY and Thomson, A. M. (2014); "Empirical evidence on repeat restatements" *Accounting Horizons*, Vol. 28, pp. 93-. 321
- ___ Haiyan J. , Ahsan H. , Baiding H. , (2011). «Ownership Concentration, Voluntary Disclosures and Information Asymmetry in New Zealand» *Journal The British Accounting Review*,vol 43, 39–53.
- ___ Hayek, C. and Hayek, M. (2012). Audit Committee characteristics and moral awareness of financial fraudulent reporting: The moderating role of dispositional integrity. Forum presentation at the American Accounting Association Annual Meeting in Washington, DC.
- ___ Herman, j. , Guo, j. , Zhang, Y. , & zhou, N. ,(2012)," Accounting Expertise on Audit Committees and Expected Rates of Return on Pension Assets: Post 132R Evidence. Working Paper. Syracuse University.
- ___ Hisham Kamel, M. , Zuaini, I. & Nor Aziah, A. M. (2014). The Impact of Audit Committee Characteristics on Corporate Voluntary Disclosure". *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 164 (1): 486-492.

- ___ Hoitash, U. , Hoitash, R. , & Bedard, J. C. , (2009), "Corporate Governance and Internal Control Over Financial Reporting :A Comparison of Regulatory Regimes", *The Accounting Review*,84(3),PP. 839-867.
- ___ Hundal, S. (2013). »Independence, Expertise and Experience of Audit Committees: Some Aspects of Indian Corporate Sector «*American International Journal of Social Science*, Vol 2, No. 5.
- ___ Jiang, H; Habib, A; Zhou, D. (2015); "Accounting restatements and audit quality in China", *Advances in Accounting incorporating Advances in International Accounting*, Vol. 31, pp. 125–135.
- ___ Johnson, J. L. , Daily, C. M. and Ellstrand, E. E. (1996). "Board of Directors: A Review and Research Agenda", *Journal of Management*, 22, pp. 409-834.
- ___ Johnson, J. L. , Daily, C. M. and Ellstrand, E. E. (1996). "Board of N. S. W.). Directors: A Review and Research Agenda", *Journal of Management*, 22, 409-438.
- ___ Lin, Z. J. , Xiao, J. Z. and Tang, Q. (2008). »The roles, responsibilities and characteristics of audit committee in China «*Accounting, Auditing & Accountability Journal*, vol 21(5), 721751-.
- ___ Liu, G. and Sun, J. (2010). Director tenure and independent audit committee effectiveness, *International research journal of finance and economics*, vol 51, 176- 189.
- ___ Livingston, P. (2005). The job of audit committee: Getting directors on the same page. *FinancialExecutive*, March, pp. 24–25.
- ___ Osman, A. M. M. , Mushtaha, S. M. S. & Al-stratawi, A. A. M. (2014). »The Audit Committee Characteristics and Earnings Quality: Evidence from Jordan «*Australasian Accounting, Business and Finance Journal*,vol 7(4), 5180-.
- ___ Persons, O. S. (2005). »Relation between the new corporate governance rules and the likelihood of financial statement fraud «*Review of Accounting and Finance*, vol 4 (2), 125148-.
- ___ Persons, O. S. (2009). »Audit committee characteristics and earlier voluntary ethics disclosure among fraud and no-fraud firms «*International Journal of Disclosure and Governance*, vol 6 (4), 284297-.
- ___ Pincus, M. & Rajgopal, S. (2002). "The Interaction of Accrual Management and Hedging: Evidence from Oil and Gas Firms. *The Accounting Review*, 12 (71): 127-160.
- ___ Rainsbury, E, A. , Bradbury, M. , Cahan, S. F, (2009). The Impact of Aduit Committee quality on Financial Reporting quality and auditFees, *Journal of Contemporary Accounting and Economic*, Vol. 5. NO 1, PP. 20-33.
- ___ Sun, Jerry & Lan, George & Liu, Guoping (2014), Independent audit committee characteristics and real earnings management, www.emeraldinsight.com.

- ___ Thoopsamut, W. and Jiakengkit, A. (2009). »Audit committee characteristics, audit firm size and quarterly earnings management in Thailand «, Oxford Journal, vol8 (1), 312-.
- ___ Usman Miko, N. and Kamardin, H. (2015). "Impact of Audit Committee and Audit Quality on Preventing Earnings Management in the Pre - and Post -Nigerian Corporate Governance Code 2011". Social and Behavioral Sciences, 172 (2015): 651-657.
- ___ Vafeas, N. , (2000), "Board Structure and the Informativeness of Earnings", Journal of Accounting and Public Policy 19, 139 – 160.
- Vershoor, Curtis C. (2008). Audit Committee Essentials, Published by John Wiley & Sons, Inc, First Edition.
- ___ Vlaminc, N. & Sarens, G. (2013). "The Relationship between Audit Committee Characteristics and Financial Statement Quality". Journal of Management & Governance, 19 (1): 145-166.
- ___ Windram, B. and song, J. (2004). Non-executive directors and the changing nature of the audit committees: Evidence from UK audit Committee Chairman. Corporate Ownership & Control, pp. 108–115.
- ___ Wolk, H. I. , Tearney, M. G. and Dodd, J. L, (2001). Accounting Theory: A Conceptual and Institutional Approach. 5th edition, Australia, Cincinnati, Ohio: SouthWestern Pub.
- ___ Yang and Krishnan (2005). Audit committees and quarterly earnings management, International Journal of Auditing, vol 9(3): 201- 219.

